

ЗАСЛУЖЕНИЙ МАЙСТЕР НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ УКРАЇНИ ОРИСЯ ІВАНІВНА РЯБУНЕЦЬ (м. Рівне)

Декоративно-прикладне мистецтво сьогодні залишається однією із найбільш яскравих сторінок культурної творчості принаймні на Західній Україні й Рівненщині зокрема тому, що майже всі його складові (ткацтво, писанкарство, художня обробка дерева, металу чи шкіри, розмаїття кераміки, лозоплетіння й сучасні його вияви – флористика, розпис на склі тощо) є органічно вплетеними у життєдіяльність сучасної людини. А в поєднанні з високим рівнем релігійності населення, специфічною ментальністю, що виявляється у консервації культурної традиції і зберіганні чималої кількості архаїчних елементів у краї, дозвіллевій культурі, – цей тандем і спричиняє відносно високий рівень (у співставленні з іншими регіонами) функціонування культурних традицій.

Тож інтерес до нього не спадає упродовж віків, як і бажання навчитися бодай окремим його прийомам.

Свідченням цього є й численні сучасні його фестивалі, які завжди збирають до свого кола різні соціально-демографічні групи населення, оскільки все те, що там демонструється, тією чи іншою мірою є дотичним до людини, її дистанціювання у сучасному культурному просторі.

Візьмемо, для прикладу, Сорочинський ярмарок, чи подібні заходи в Опішні, у Косові, що на Закарпатті, чи у древньому Львові, Білому Каміні тощо.

Це той вид народної творчості, що розвивався завжди, незважаючи ні на наявність, ні на відсутність будь-яких методичних структур, що ним опікувалися, тиску чи сприяння органів державної влади тощо (Правда, позитивне ставлення до народної творчості керівних структур завжди сприяло художньому процесу). Адже бажання прикрасити та урізноманітнити свій побут, самого себе, було у людини завжди, як і бажання щось робити особисто, а не лише споживати плоди чужої, нехай навіть значно досконалішої, праці.

Рівненщина, через низку обставин суспільно-політичних, економічних й, врешті-решт, географічних, залишається саме таким краєм. Тож саме тут, у цьому краї, функціонують давно забуті промисли і ремесла, популярністю користуються етнографічні колекції, численні обрядодії,

пов'язані із земним циклом людини; саме тут таким високим залишається відсоток віруючих і популярністю серед населення, а не лише професійних музикантів, користується майже забутий хоровий жанр, базований на духовній спадщині не тільки вітчизняних класиків XVII – XVIII століття, але й піснеспівах менш відомих, – зокрема давніх розспівах Почаївської Лаври, «Острозького напіву» чи Знаменному розспіву тощо. І фестиваль «Блага вість Пересопниці», проведений у серпні 2011 року, це зайвий раз підтвердив. Як і підтвердив він високий та сталий інтерес до зразків художньої вишивки [1]. Однією із яскравих представників цього виду національної спадщини на Рівненщині є Орися Іванівна Рябунець.

Народилася майстриня у 1952 році у селі Стримба Надвірнянського р-ну Івано-Франківської області. Закінчила Луцьке державне училище культури (1970 р.).

У даний час працює у Рівненській дитячій художній школі і веде широку пропагандистську діяльність у справі популяризації народної вишивки та українського мистецтва ткацтва загалом.

Розпочала займатися художньою вишивкою та бісероплетінням майстриня у 1970 році. А перша робота («Дівчинка з собачкою») була вишита нею ще у віці 5 років. Любов до вишивки, – згадує Орися Іванівна, – їй прищепила сестра бабусі.

Із поліського орнаменту вона створює неповторні композиції, наповнені теплом її душі та любові. Найважливішим у виразальних засобах її вишивок є висока культура технічного виконання [2, с. 205].

Вона – постійний учасник міських (із 1972 р.), обласних, Всеукраїнських (із 1984 р.), Всесоюзних та Міжнародних (із 1985 р.) виставок образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва.

Постійний учасник: міжнародних фестивалів українського фольклору «Берегиня» (м. Луцьк, 1991, 1993 рр.), міжнародного свята літератури та мистецтва «Лесені джерела» (м. Новоград-Волинський, 1992–2011 рр.), міжнародних фестивалів дитячого фольклору «Котилася торба...» (м. Кузнецовськ, м. Дубно, 2002, 2004, 2006–2011 рр.), творчих звітів майстрів мистецтв і художніх колективів Рівненщини (м. Київ), XII міжнародного «Туристичного салону – 2005» у Національному

О. Рябунець

комплексі «Експоцентр Україна» (м. Київ), Виставок досягнень народного господарства України в музеях народної архітектури та побуту НАНУ; брала участь у загальнодержавній виставковій акції «Барвіста Україна» 2003–2007–2010 рр. та виставок сільського «зеленого туризму» «Українське село запрошує» (м. Київ, 2002–2011 рр.); міжнародних фестивалів «Підляська осінь (із 1995 р. по 2011 рр., м. Більськ-Підляшський)», «Мальовнича скриня» (з 2002 р., м. Ольштин та м. Забже – республіка Польща), «Балтика» (м. Вільнюс, 2008 р.), Гуцульському фестивалі фольклору (м. Надвірна, 2000 р., м. Коломия, 2001 р.); міжнародному етнографічному фестивалі фольклору «Коломийка» (2002 р.); вона – учасник Всеукраїнських виставок аматорського та декоративно-прикладного мистецтва в Українському Домі (м. Київ); I та II міжнародних фестивалів фольклору «Родослав» (м. Івано-Франківськ, 2002–2003 рр.); творчих звітів майстрів мистецтв та художніх колективів Рівненщини «Пісню озвалось Погориння» (1999, 2001 рр.), «Весняний передзвін Погоринського

краю» (2004 р.); «Пісні бурштинового краю» (2009 р.), фестивалів «Івана Купала» (республіка Польща, 2010 р.), «Блага вість Пересопниці» (Рівненщина, 2011 р.), численних Музейних гостин, проведених у містах Рівному та Острозі та ін. Брала участь у виставках декоративно-прикладного мистецтва, проведених у Державному історико-меморіальному заповіднику «Поле Берестецької битви 1651 р.» (2005–2006 рр.). Учасниця Днів культури України в Польщі (м. Ольштин, 2009 р.), республіки Білорусь (м. Брест, 2009 р.), Всеукраїнського свята народної творчості «Молюсь за тебе, Україно!» (2011 р., м. Тернопіль), проведеного з нагоди 25-річчя відкриття першого Співочого поля в Україні.

Мала персональні виставки в Центральному етнографічному музеї в м. Варшава (республіка Польща, 2009 р.) та під час Всеукраїнської виставки «Український сувенір, 2010 р.» (м. Київ). На міжнародному фестивалі українського мистецтва в м. Дніпропетровську (2001 р.) її рушник «Рівне вечірнє» був удостоєний першої премії.

Чимало вона працює й з бісером – її гердани, силянки, намиста є в багатьох колекціях України та за кордоном. Вона – учасниця Всеукраїнського свята «Бісерна веселка», Дня міста Хмельницького (23–25 вересня 2010 р.).

Останнім часом бере участь у Всеукраїнських виставках: сувенірної продукції («Український дім, м. Київ, 2009–2011 рр.»), сільського зеленого туризму (м. Київ, Експоцентр, 2010–2011 рр.) тощо.

За свою творчу працю вона відзначена високою державною нагородою (2007 р.) – Заслужений майстер народної творчості (До речі, таких відзнак (у розрізі областей) чи не найбільше саме на Рівненщині). Вона – член Спільки майстрів народної творчості України; лауреат обласної мистецької премії ім. Г. Леончук (2007 р.), стипендіат Голови Рівненської обласної держадміністрації та Голови Рівненської обласної ради (2006 р.).

Має також низку персональних виставок у Центральному етнографічному музеї м. Варшави (Польща, 2009 р.), містах Києві та Рівне, Луцьку. А загалом жоден помітний мистецько-етнографічний захід на Рівненщині сьогодні не відбувається без її художніх експонувань.

Про її творчість розповідає документальний фільм «Відродження забутих ремесел» Київської студії документальних фільмів (1995 р.). Саме такі майстрині, як О. Рябунець, У. Кот, Н. Рабчевська

спонукають відповідні методичні служби управління культури і туризму Рівненської облдержадміністрації ініціювати створення на Рівненщині Центру історії ткацтва у с. Крупове Дубровицького району, творчу лабораторію з соломоплетіння на базі туристичного комплексу «Хутір Плугаки» у селі Дермань Рівненського району, творчу лабораторію «Полісся» на базі Сарненського історико-етнографічного музею та ін.

І вже сьогодні при обласному Центрі народної творчості (ОЦНТ) та районних Будинках культури області створено постійно діючі консультаційні пункти з питань розвитку народної творчості для керівників гуртків декоративно-ужиткового мистецтва. Створено обласний фонд народного мистецтва, для поповнення якого щорічно виділяється із бюджету 10 тис. грн. Сформовано також обласну художньо-експертну раду з питань народного мистецтва при ОЦНТ, до складу якої входять представники основних напрямів народного мистецтва, фахівці в галузі культури, історії та мистецтва. Координацію діяльності в цьому напрямі здійснює відділ фольклору та етнографії ОЦНТ, де сконцентровано інформаційну базу культурно-мистецьких заходів із традиційної культури. Відбуваються поступові зміни й в системі підвищення кваліфікації працівників галузі культури, що розгортається на базі Рівненського факультету Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.

А роботи майстрині знаходяться у різних регіонах планети: Канада, Австралія, Польща, Німеччина, Франція та музеях України і приватних колекціях.

Рябунець О. І. неодноразово нагороджувалася Грамотами, Дипломами, призами місцевих органів влади, медалями лауреата Всесоюзних фестивалів народної творчості 1985, 1987, 1988, 1991 років. Має Подяку від Міністерства культури і мистецтв України (1999 р.). Лауреат обласної премії ім. Г. Леончук (2007 р.), стипендіат Голови Рівненської обласної держадміністрації та Голови обласної ради.

О. Рябунець та її роботи

Станом на 1997 рік, зазначає Оріся Іванівна, вона брала участь у понад 73 міжнародних і всеукраїнських виставках та інших експонуваннях.

Майстриня плідно працює над вивченням і збереженням народних традицій поліської вишивки, володіє майже 90 видами її технік і передає свої знання і майстерність молодим вишивальницям Рівненщини (Рівненська художня школа); проводить майстер-класи з української вишивки в Україні та Республіці Польща. Її картотека художніх технік вражає своїм тематичним розмаїттям і може слугувати навчальним посібником для усіх зацікавлених осіб.

Серед її учениць – Віра Нестерук, що не лише продовжує творчі здобутки О. Рябунець, але й достатньо впевнено торує свій шлях у народному мистецтві художньої вишивки поліського краю.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

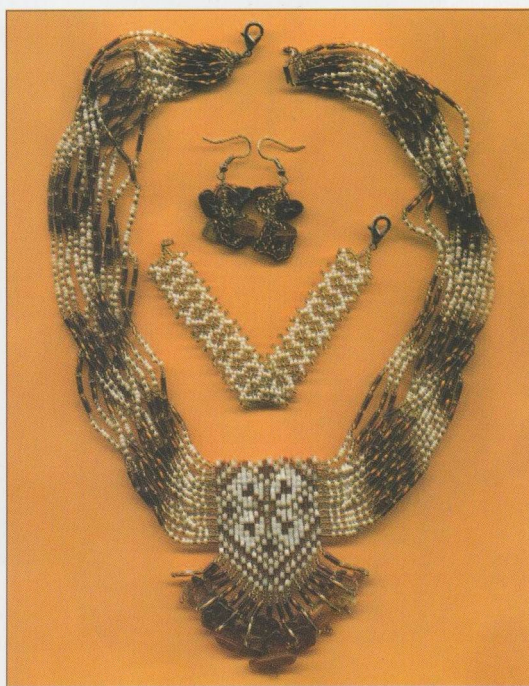
1. Рівне – 720: від давнини до сучасності. В 2-х кн. Книга II. – Рівне: Волинські обереги, 2003. – 144 с.
2. Декоративно-прикладне мистецтво Рівненщини: колективна монографія [упор. і наук. ред. – проф. Виткалов В. Г.]. – Рівне: ППДМ, 2011. – 222 с.

О. Рябунець зі своїми роботами

О. Рябунець. Чоловіча сорочка. Вишивка

О. Рябунець. Гердан